

SYLF

SYLF-föreningarna i Skåne

Utvärdering av ST i Skåne





Utgiven 2022-12-14

Vid frågor angående rapporten kontakta Patrik Kjarsgård Pettersson, Ordförande SYLF
Malmö, på [malmo@syf.se](mailto:malmö@syf.se)

Innehållsförteckning

| | |
|--|-----------|
| Inledning | 6 |
| Resultat | 7 |
| <i>Demografi</i> | 7 |
| Kön | 7 |
| Har du en fast ST-tjänst? | 7 |
| Inom vilken specialitet är du anställd som ST-läkare? | 8 |
| På vilket sjukhus är du huvudsakligen placerad under din ST/ditt vikariat? | 9 |
| Hur länge vikarierade du som legitimerad läkare innan du fick fast ST-tjänst? | 9 |
| <i>Allmänna frågor kring ST-utbildningen och handledning</i> | 10 |
| Hur långt har du kommit på din ST/ditt vikariat? | 10 |
| Hur många handledarmöten har du haft de senaste 12 månaderna? | 10 |
| Har ditt/dina handledarmöten övervägande legat på arbetstid? | 11 |
| Upplever du din handledning som givande? | 11 |
| Hur många gånger har du det senaste året fått skriftlig bedömning av din kompetensutveckling? | 12 |
| Hur många schemalagda studietimmar har du per vecka? | 12 |
| Hur många schemalagda möten (enskilt eller i grupp) har du med din ST-studierektor per år? | 13 |
| Är det enkelt att planera in kurser (a-, b- eller c-målskurser) på din klinik? | 13 |
| Har du schemalagd administrationstid som speglar behovet i din ST-tjänst? | 14 |
| <i>Forskning</i> | 15 |
| Forskar du/har du forskat under din ST/ditt vikariat? | 15 |
| Upplever du att du kan få tid för forskning under din ST/ditt vikariat? | 15 |
| <i>Utvärdering, utveckling och förbättring av ST-utbildningen</i> | 16 |
| Är du nöjd med din ST/ditt vikariat? | 16 |
| Vad är bra på din ST-utbildning/ditt vikariat? | 16 |
| Vad skulle kunna bli bättre på din ST-utbildning/ditt vikariat? | 16 |
| Vad skulle SYLF kunna arbeta med för att förbättra din ST-utbildning/ditt vikariat? | 16 |
| <i>Covid-19</i> | 17 |
| Har covid-19 pandemin påverkat din ST-utbildning? | 17 |
| Har planerade kurser blivit inställda? | 17 |
| Har planerade kurser genomförts digitalt istället för fysiskt? | 18 |
| Hur har covid-19 påverkat din ST-utbildning? | 18 |
| Har du blivit omplacerad till covid-avdelning? | 18 |
| Har du behövt arbeta mer övertid pga covid-19? | 19 |
| Kommer din ST-tjänst förlängas på grund av covid-19? | 19 |
| <i>Opererande specialiteter</i> | 20 |
| Har den operativa utbildningen försämrats pga covid-19? | 20 |
| Har du opererat/gjort färre procedurer än tidigare pga covid-19? | 20 |
| Upplever du att din operativa kompetens vid specialistbevis kommer vara sämre än vad den annars kunde vara pga covid-19? | 21 |
| Diskussion | 22 |
| <i>Pulsen på ST-utbildningen</i> | 22 |
| <i>Covid-19</i> | 22 |
| <i>Forskning</i> | 22 |
| <i>Förslag på förbättringar</i> | 23 |

Inledning

Försörjningen av den svenska sjukvården med specialistläkare är av största vikt för bibehållen vårdkvalitet och möjlighet till utveckling. Detta gör ST-utbildningen till kanske den viktigaste delen i en läkares utbildning under karriären. För att säkra en god ST-utbildning krävs fortlöpande utvärdering samt strategiskt arbete med förbättring och förändring.

De senaste åren har ST-utbildningen utmanas av covid-19 pandemin som plötsligt förändrade spelplanen för hela den svenska vården. Omprioriteringar, inställd elektiv vård och omplaceringar av personal skedde snabbt och utan möjlighet för analys av risker och konsekvenser för utbildningsläkare. Nu vill vi SYLF-föreningar i Skåne utvärdera hur covid-19 påverkat ST-utbildningarna i Skåne, men även ta pulsen på utbildningen i stort. Därför sammanställdes denna enkät som skickats ut både via medlemsmail till SYLF:s medlemmar i Skåne samt via mail från den övergripande ST-organisationen i Region Skåne.

Resultaten presenteras för var enskild fråga och i rapporten ingår en diskussion kring möjliga förbättringar och projekt som Region Skåne samt SYLF skulle kunna driva för att förbättra ST i Skåne.

Resultat

Demografi

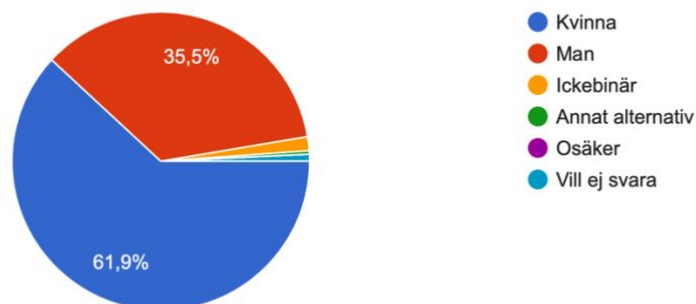
Totalt svarade 265 personer på enkäten mellan oktober 2021 och maj 2022.

Kön

Fördelningen mellan kön var 61,9% kvinnor, 35,5% män, 1,5% ickebinära, 0,8% ville ej svara och 0,4% valde ett annat alternativ (Figur 1).

Kön?

265 svar



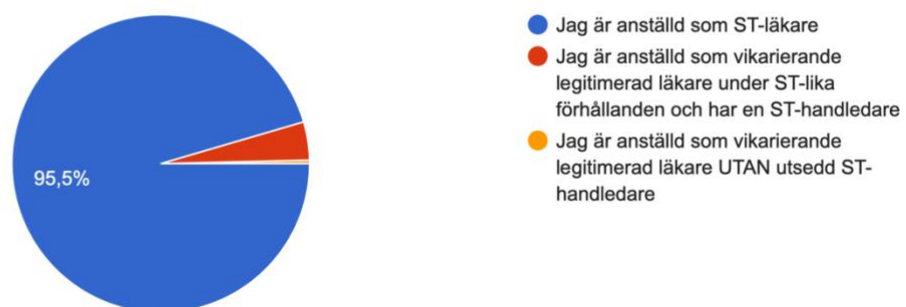
Figur 1. Könsfördelning.

Har du en fast ST-tjänst?

95,5% (253/265) av de svarande var fast anställda som ST-läkare (Figur 2).

Har du en fast ST-tjänst?

265 svar



Figur 2. Fördelning mellan fasta ST-tjänster och vikariat.

Inom vilken specialitet är du anställd som ST-läkare?

29 specialiteter var representerade bland de svarande enligt fördelning i Tabell 1. För ST i Allmänmedicin är 68,6% anställd på en offentlig och 31,4% på en privat vårdcentral, fördelat på totalt 24 kommuner.

Tabell 1. Fördelning av specialiteter bland svarande.

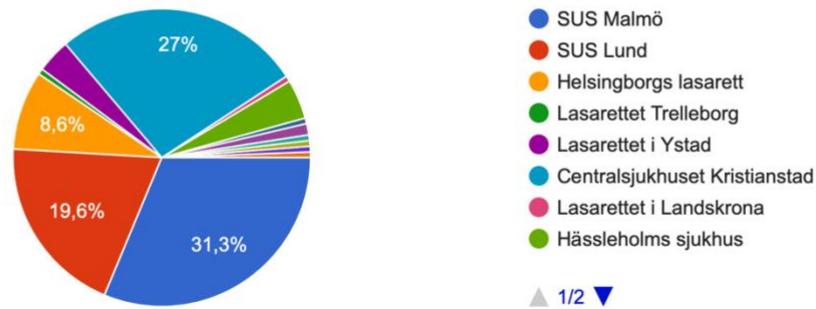
| Specialitet | Antal (%) |
|--|-------------|
| Allmänmedicin | 102 (38,5%) |
| Psykiatri | 22 (8,3%) |
| Barn- och ungdomsmedicin | 17 (6,4%) |
| Akutsjukvård | 14 (5,2%) |
| Internmedicin | 14 (5,2%) |
| Urologi | 11 (4,2%) |
| Anestesi och intensivvård | 9 (3,4%) |
| Radiologi | 9 (3,4%) |
| Ortopedi | 8 (3,0%) |
| Kirurgi | 7 (2,6%) |
| Klinisk fysiologi | 6 (2,3%) |
| Lungsjukdomar | 5 (1,9%) |
| Barn- och ungdomspsykiatri | 4 (1,5%) |
| Neurologi | 4 (1,5%) |
| Obstetrik och gynekologi | 4 (1,5%) |
| Ögonsjukdomar | 4 (1,5%) |
| Geriatrik | 3 (1,1%) |
| Hud- och könssjukdomar | 3 (1,1%) |
| Infektionssjukdomar | 3 (1,1%) |
| Medicinsk gastroenterologi och hepatologi | 3 (1,1%) |
| Njurmedicin | 3 (1,1%) |
| Onkologi | 2 (0,8%) |
| Rehabiliteringsmedicin | 2 (0,8%) |
| Endokrinologi | 1 (0,4%) |
| Klinisk immunologi och transfusionsmedicin | 1 (0,4%) |
| Klinisk kemi | 1 (0,4%) |
| Reumatologi | 1 (0,4%) |
| Thoraxkirurgi | 1 (0,4%) |
| Öra-, näs- och halssjukdomar | 1 (0,4%) |

På vilket sjukhus är du huvudsakligen placerad under din ST/ditt vikariat?

Av de svarande var 163 personer i huvudsak anställda inom sekundärvården och fördelade på 15 sjukhus i Skåne. Hälften arbetade på Skånes Universitetssjukhus (Figur 3).

På vilket sjukhus är du huvudsakligen placerad under din ST/ditt vikariat?

163 svar



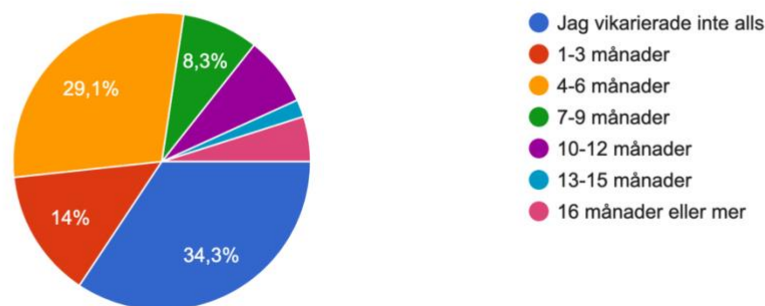
Figur 3. Fördelning av huvudsaklig tjänstgöringsort för ST-läkare i sekundärvården mellan de skånska sjukhusen.

Hur länge vikarierade du som legitimerad läkare innan du fick fast ST-tjänst?

Väntetiden innan de svarande fick fast ST-tjänst varierade stort och ca en fjärdedel väntande mer än 6 månader (Figur 4).

Hur länge vikarierade du som legitimerad läkare innan du fick fast ST-tjänst?

265 svar



Figur 4. Fördelningen av antalet vikarierade månader innan fast ST-tjänst.

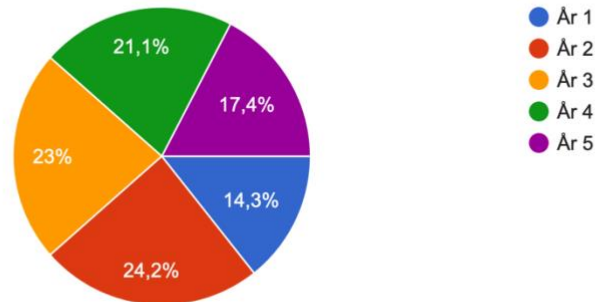
Allmänna frågor kring ST-utbildningen och handledning

Hur långt har du kommit på din ST/ditt vikariat?

Fördelningen mellan antal fullförda år på ST-tjänsten var relativt jämn (Figur 5).

Hur långt har du kommit på din ST/ditt vikariat?

265 svar



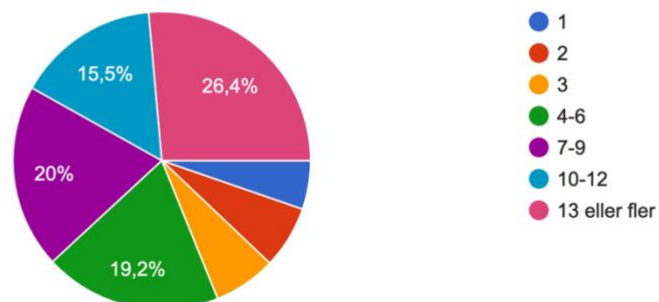
Figur 5. Fördelningen av hur många år av ST-utbildningen som svarande genomfört.

Hur många handledarmöten har du haft de senaste 12 månaderna?

Antalet genomförda handledarmöten under de senaste 12 månaderna varierade stort från endast ett handledarmöte till ≥ 13 (Figur 6). För de som inte haft lika många handledarmöten som de önskar svarade majoriteten att detta berodde på tidsbrist, svårighet i att planera möten och koordinera sin egen och handledarens tid, samt att handledarmöten ibland blir inställda pga akuta behov i kliniken.

Hur många handledarmöten har du haft de senaste 12 månaderna?

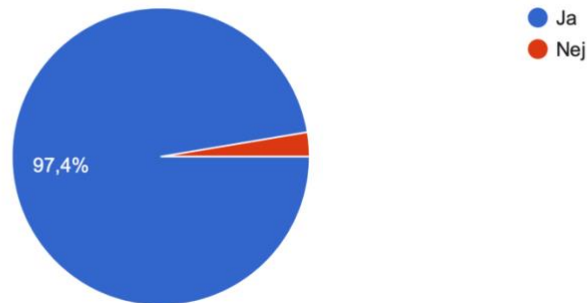
265 svar



Figur 6. Fördelningen mellan antal handledarmöten de senaste 12 månaderna

Har ditt/dina handledarmöten övervägande legat på arbetstid?
97,4% av alla handledarmöten hölls på arbetstid (Figur 7).

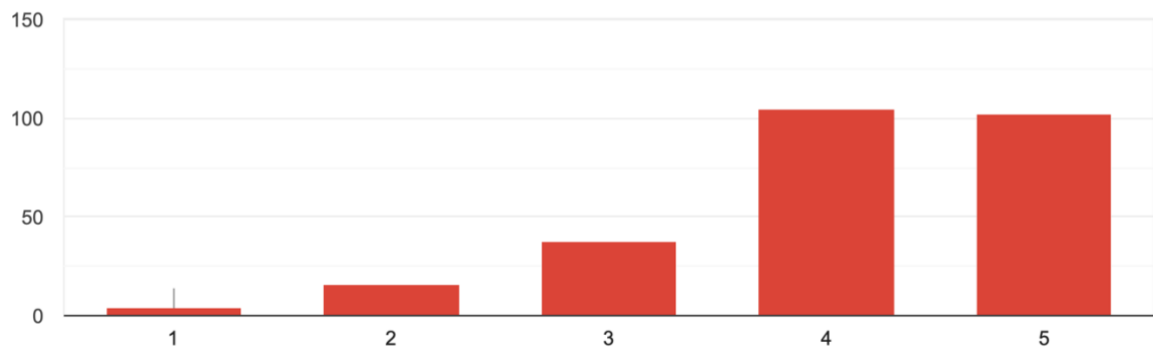
Har ditt/dina handledarmöten övervägande legat på arbetstid?
265 svar



Figur 7. Har ditt/dina handledarmöten övervägande legat på arbetstid?

Upplever du din handledning som givande?
Majoriteten upplevde sina handledarsamtal som givande (Figur 8).

Upplever du din handledning som givande?
265 svar



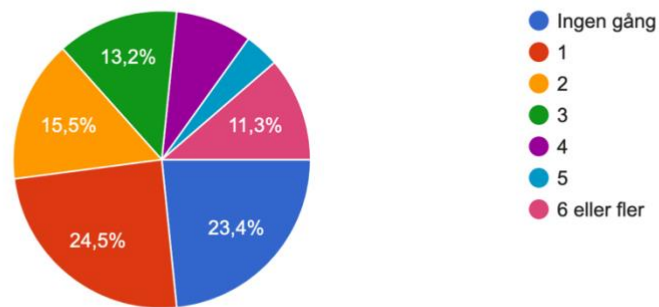
Figur 8. Upplever du din handledning som givande? Skala från 1 (inte särskilt givande) till 5 (mycket givande).

Förslag för mer givande handledning var framför allt önskan om regelbunden schemalagd tid för handledarmöten, mer strukturerade samtal med planering av vad som ska avhandlas under ST-utbildningen samt att handledaren bör ha bättre kunskap om ST-målen. Det finns också önskemål om fler medicinska diskussioner kring fall eller olika ämnen som ingår i ST-målen.

Hur många gånger har du det senaste året fått skriftlig bedömning av din kompetensutveckling?

Det ses en stor variation i antalet skriftliga bedömningar av kompetensutveckling som ST-läkarna erhållit senaste året och det bör noteras att 23,4% inte erhållit någon utvärdering och att 24,5% bara enbart erhållit en (Figur 9).

Hur många gånger har du det senaste året fått skriftlig bedömning av din kompetensutveckling?
265 svar

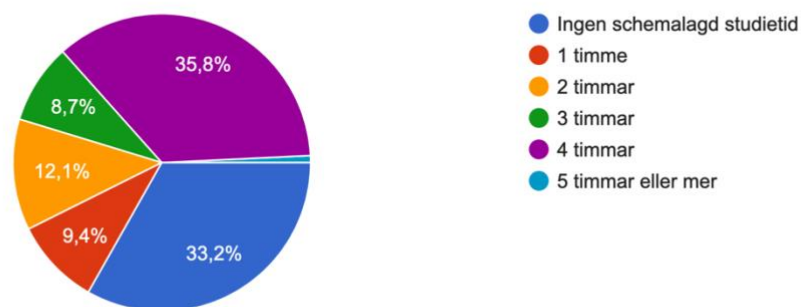


Figur 9. Fördelningen mellan antalet skriftliga bedömningar det senaste året.

Hur många schemalagda studietimmar har du per vecka?

Det ses en stor skillnad i antal schemalagda studietimmar för olika ST-läkare (Figur 10). För ST-läkare inom sekundärvården har 52% ingen schemalagd studietid.

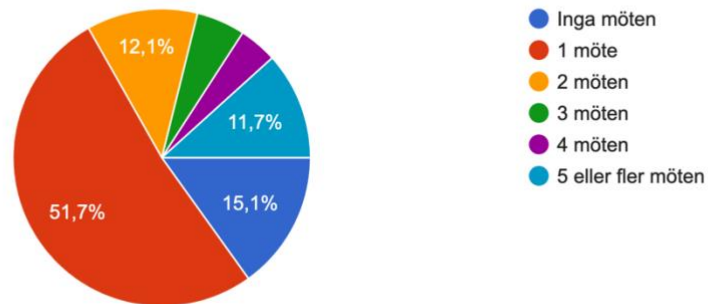
Hur många schemalagda studietimmar har du per vecka?
265 svar



Figur 10. Fördelningen mellan antalet schemalagda studietimmar per vecka.

Hur många schemalagda möten (enskilt eller i grupp) har du med din ST-studierektor per år?
Antal möten med ST-studierektor per år varierar stort mellan de svarande (Figur 11), men normen är ett möte per år.

Hur många schemalagda möten (enskilt eller i grupp) har du med din ST-studierektor per år?
265 svar

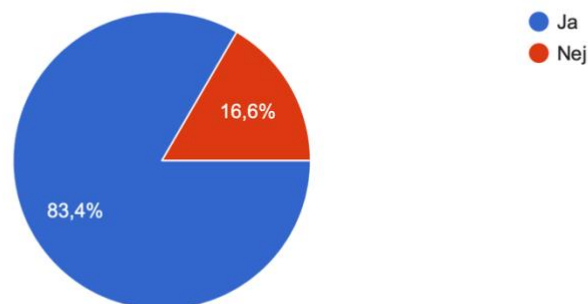


Figur 11. Fördelningen av schemalagda möten med ST-studierektor senaste året.

Är det enkelt att planera in kurser (a-, b- eller c-målskurser) på din klinik?

16,6% upplevde att det inte var enkelt att planera kurser på deras klinik (Figur 12) och den framträdande orsaken till detta var svårigheter att vara borta från sin verksamhet pga brist på personal då man upplever att produktionen är viktigare än att delta på en kurs. Flera personer som vikarierar under ST-liknande förhållanden beskrev att de inte får gå kurser på grund av att de inte är fast anställda. Det lyftes att det är positivt att en del kurser nu kan genomföras digitalt vilket gör det lättare att planera.

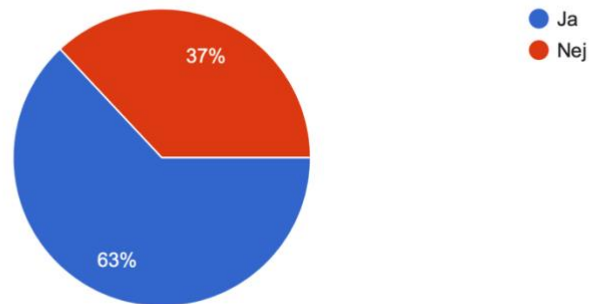
Är det enkelt att planera in kurser (a-,b- eller c-målskurser) på din klinik?
265 svar



Figur 12. Möjlighet att på ett enkelt sätt planera in kurser under ST-utbildningen.

Har du schemalagd administrationstid som speglar behovet i din ST-tjänst?
En tredjedel upplever att de inte har tillräckligt med administrationstid under ST-utbildningen (Figur 13).

Har du schemalagd administrationstid som speglar behovet i din ST-tjänst?
265 svar



Figur 13. Möjlighet att få schemalagd administrationstid som speglar behovet under ST-tjänsten.

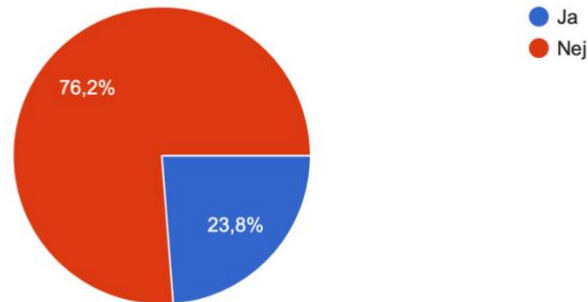
Forskning

Forskar du/har du forskat under din ST/ditt vikariat?

Enbart en fjärdedel bedriver någon typ av forskning under sin ST-utbildning (Figur 14).

Forskar du/har du forskat under din ST/ditt vikariat?

265 svar



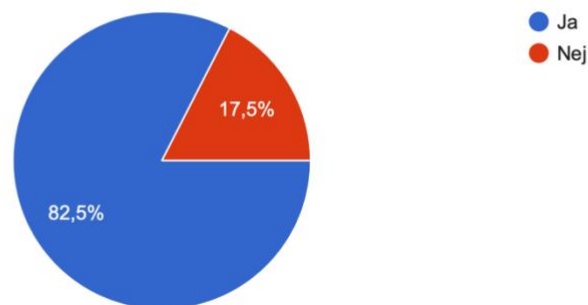
Figur 14. Andel ST-läkare som bedriver forskning.

Upplever du att du kan få tid för forskning under din ST/ditt vikariat?

De flesta ST-läkare upplever att de får tid till forskning, men tyvärr finns det ca en femtedel som inte upplever detta (Figur 15). De beskriver att forskning får ske på fritid då det inte är något som prioriteras på arbetsplatsen samt att det finns problem med finansiering av forskningstiden.

Upplever du att du kan få tid för forskning under din ST/ditt vikariat?

63 svar



Figur 15. Möjlighet att få tid för forskning under ST-tjänsten.

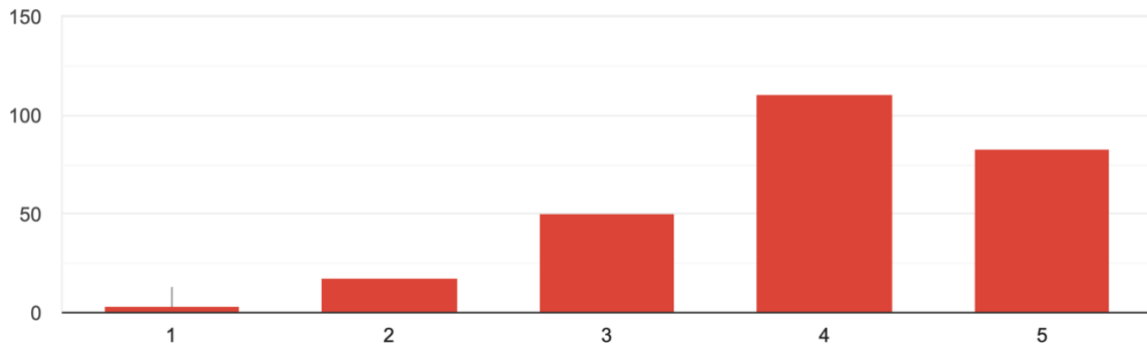
Utvärdering, utveckling och förbättring av ST-utbildningen

Är du nöjd med din ST/ditt vikariat?

Huvuddelen av ST-läkarna är nöjda med sin ST (Figur 16).

Är du nöjd med din ST/ditt vikariat?

265 svar



Figur 16. Fördelning av hur nöjd ST-läkarna är med sin utbildningstjänst. Skala från 1 (mycket missnöjd) till 5 (mycket nöjd).

Vad är bra på din ST-utbildning/ditt vikariat?

161/265 ST-läkare svarade via frisvar på vad som är bra med deras ST-utbildning/vikariat. Analys av frisvaren visar att de viktigaste faktorerna för en bra ST-utbildning/vikariat är bra kollegor (42,9%), gott utbildningsklimat med god stöttning från kollegor i den kliniska vardagen (42,2%), bra arbetsmiljö (19,3%), god ST-handledning (18,0%) samt en bra och engagerad chef (14,3%).

Vad skulle kunna bli bättre på din ST-utbildning/ditt vikariat?

164/265 ST-läkare svarade via frisvar på vad som kan bli bättre på deras ST-utbildning/vikariat. Analys av frisvaren visar att de viktigaste förbättringsmöjligheterna är arbetsmiljö (27%), införande av schemalagd studietid (21%) och att det från starten av ST finns en bra studieplan för placeringar (15%).

Enskilda förslag på förbättring var en bättre styrning från de övergripande ST-studierektorerna, att man bör undvika att via akuta behov i kliniken ändrar utbildningsplan för ST-läkare samt att man inför en standardiserat "placeringsplan" för ST-läkare var de kliniska placeringar som ingår i den specifika ST-utbildningen redan är inplanerade.

Vad skulle SYLF kunna arbeta med för att förbättra din ST-utbildning/ditt vikariat?

115/265 ST-läkare svarade via frisvar på vad SYLF kan göra för att förbättra deras ST-utbildning/vikariat. Analys av frisvaren visar att de viktigaste områdena SYLF bör verka inom är förbättrad ingångslön och löneutveckling (18%), schemalagd studietid (17%), förbättrad arbetsmiljö (15%) samt utbildning av handledare för att öka kvaliteten på handledningen (5%).

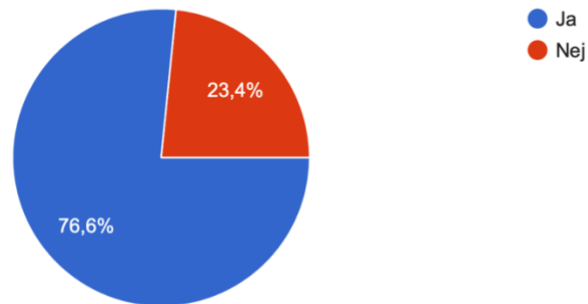
Covid-19

Har covid-19 pandemin påverkat din ST-utbildning?

76,6% upplever att Covid-19 har påverkat ST-utbildningen (Figur 17).

Har covid-19 pandemin påverkat din ST-utbildning?

265 svar



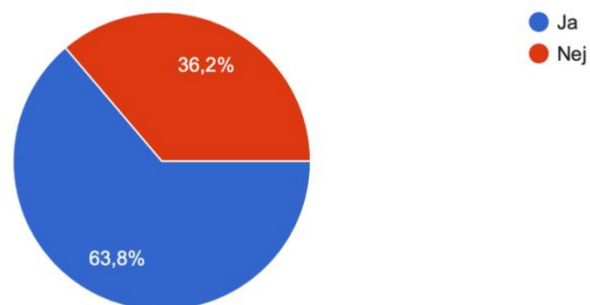
Figur 17. Beskrivning av om covid-19 har påverkat ST-utbildningen.

Har planerade kurser blivit inställda?

63,8% beskriver att kurser har blivit inställda (Figur 18).

Har planerade kurser blivit inställda?

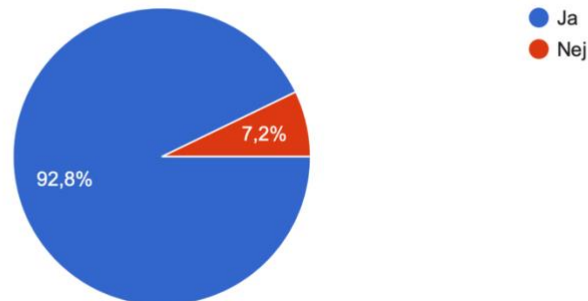
265 svar



Figur 18. Beskrivning om kurser blivit inställda under covid-19 pandemin.

Har planerade kurser genomförts digitalt istället för fysiskt?
Många av de fysiska kurser som varit planerade har istället kunnat hållas digitalt (Figur 19).

Har planerade kurser genomförts digitalt istället för fysiskt?
265 svar



Figur 19. Möjlighet att genomföra kurser digitalt istället för fysiskt under covid-19 pandemin.

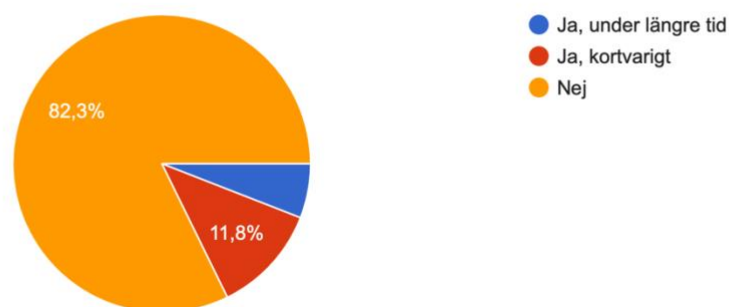
Hur har covid-19 påverkat din ST-utbildning?

Covid-19 har påverkat ST-läkarnas ST-utbildning på många olika sätt men vanligast är att mottagningar blivit inställda (36,9%), att obligatoriska randningar/placeringar har blivit inställda (17,7%), att valfria randningar/placeringar blivit inställda (14,3%), att covid-19 lett till försämrad klinisk handledning (34%) och ST-handledning (22,7%), samt bekymmer med placeringar/tjänstgöring under graviditet (5,9%).

Har du blivit omplacerad till covid-avdelning?

De flesta ST-läkare har inte blivit omplacerade pga covid-19 (Figur 20).

Har du blivit omplacerad till covid-avdelning?
203 svar



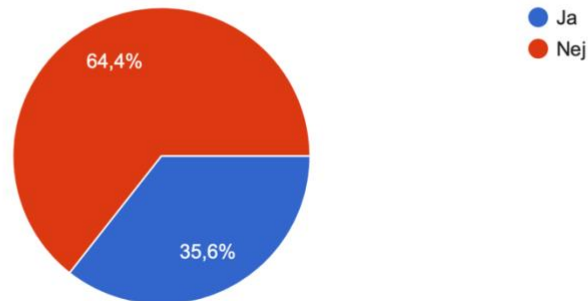
Figur 20. Fördelningar av ST-läkare som blivit omplacerade under covid-19.

Har du behövt arbeta mer övertid pga covid-19?

35,6% av ST-läkarna har behövt arbeta övertid specifikt pga covid-19 pandemin (Figur 21).

Har du behövt arbeta mer övertid pga covid-19?

118 svar



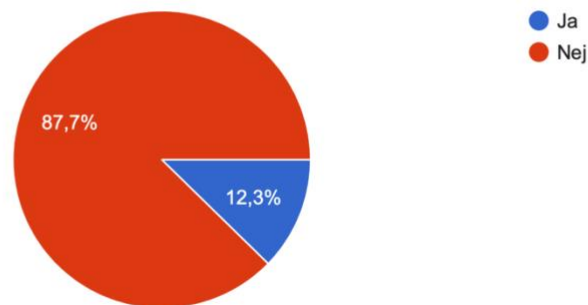
Figur 21. Andelen ST-läkare som behöv arbeta övertid under covid-19 pandemin.

Kommer din ST-tjänst förlängas på grund av covid-19?

För 12,3% kommer ST-tjänsten bli förlängd pga covid-19 (Figur 22). Anledningen till detta är framför allt inställda obligatoriska randningar/placeringar, inställda kurser, inställda operationer som gör att mål inte uppnås samt att personer i riskgrupp (sjukdom eller graviditet) inte kunnat tjänstgöra fullt ut under pandemin.

Kommer din ST-tjänst förlängas på grund av covid-19?

203 svar



Figur 22. Andel som beskriver att deras ST kommer förlängas pga covid-19 pandemin.

Opererande specialiteter

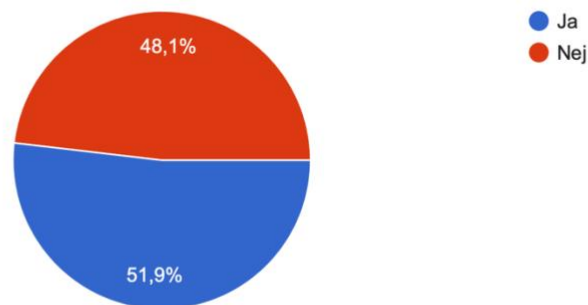
54 av de svarande arbetar inom specialitet med operationer och/eller invasiva procedurer. Dessa svarade på specifika frågor kring dessa moment satt i relation till covid-19.

Har den operativa utbildningen försämrats pga covid-19?

Hälften av ST-läkarna i en opererande specialitet beskriver att den operativa utbildningen försämrats pga covid-19 (Figur 23). Detta beror till största del på färre elektiva "enkla" ingrepp och omplacering från placering på operation till andra delar av akut verksamhet.

Har den operativa utbildningen försämrats pga covid-19?

54 svar



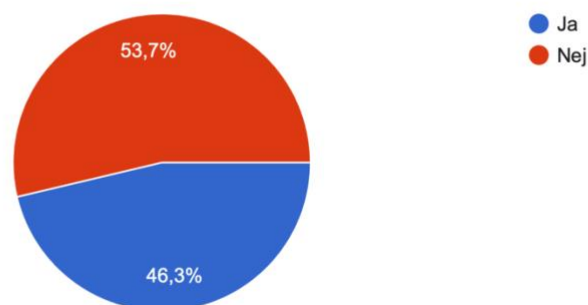
Figur 23. Andel som upplever att den operativa utbildningen försämrats pga covid-19.

Har du opererat/gjort färre procedurer än tidigare pga covid-19?

Hälften av ST-läkarna upplever att de gjort färre operationer/procedurer jämfört med tidigare under covid-19 pandemin (Figur 24).

Har du opererat/gjort färre procedurer än tidigare pga covid-19?

54 svar



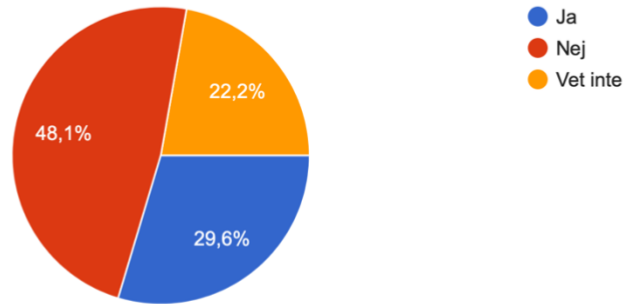
Figur 24. Andel som upplever att antalet operationer/procedurer varit färre pga covid-19 jämfört med tidigare.

Upplever du att din operativa kompetens vid specialistbevis kommer vara sämre än vad den annars kunde vara pga covid-19?

29,6% av ST-läkarna upplever att deras operativa kompetens kommer vara sämre när de blir specialister pga covid-19 pandemin (Figur 25).

Upplever du att din operativa kompetens vid specialistbevis kommer vara sämre än vad den annars kunde vara pga covid-19?

54 svar



Figur 25. Andel som upplever att deras operativa kompetens vid specialistbevis kommer vara sämre än den annars kunde vara pga covid-19.

Diskussion

Totalt svarade 265 personer på vår enkät angående ST-utbildningen i Skåne. SYLF har inte tillgång till statistik på det totala antalet ST-läkare i regionen men estimerat finns det sannolikt 1400 ST-läkare och legitimerade läkare som vikarierar under ST-liknande förhållanden, vilket i så fall gör att svarsfrekvens ligger runt 20%. Trots en förmodat låg svarsfrekvens tror vi materialet i denna rapport kan ligga till grund för diskussion och förbättringsarbete inför framtiden.

Puls på ST-utbildningen

Flertalet av de ST-läkare som svarat på enkäten är nöjda med sin ST-utbildning men trots detta finns det förbättringspotential på flertalet punkter. Antalet handledarmöten per år varierar stort mellan ST-läkare men det är glädjande att de flesta handledarsamtal genomförs på arbetstid. Vad gäller bedömning av ST-läkaren är det många som inhämtar få skriftliga bedömningar per år och en tredjedel beskriver ytterligare att de inte har någon schemalagd studietid. Både skriftliga standardiserade bedömningar och schemalagd studietid är något som krävs för att vi ska kunna höja kvaliteten på ST-utbildningen i Skåne. Detta skulle kunna regleras på regional nivå.

Covid-19

För de flesta ST-läkarna som svarat på denna enkät ter det sig inte som att Covid-19 har påverkat ST-utbildningen generellt men för enskilda individer har pandemin gjort stor skillnad på vardagen. 12,3% beskriver att deras ST-tjänst kommer förlängas pga Covid-19 vilket för både dessa individer och samhället är en förlust. För ST-läkare i opererande specialiteter har häften opererat mindre under än innan pandemin, vilket ger en sämre utbildning och en tredjedel upplever att deras operativa kompetens som nybliven specialist kommer vara sämre pga Covid-19. Många ST-läkare beskriver att den omställning till digitala kurser som skedde under Covid-19 var positiv och att det är positivt att trenden med fler digitala kurser håller i sig. Digitala kurser är många gånger lättare att planera in i den kliniska vardagen.

Forskning

Enbart 23,8% av de svarande bedriver forskning vilket får räknas som en relativt låg siffra, men det ligger i nivå med andra undersökningar. SYLF har tidigare presenterat data som visar att antalet utbildningsläkare som forskar har sjunkit från 33% 2010 till ca 20% idag (<https://sif.se/syfl/app/uploads/2021/02/syfl-policy-forskning-2021.pdf>). Det är uppenbart att arbetsgivaren i samarbete med Universitetet behöver arbeta för att möjliggöra forskning för ST-läkare. I denna enkät beskriver ST-läkarna att det både finns problem i att forskning inte prioriteras på deras klinik och att finansieringen av forskningstid är en begränsande faktor för ökad forskningsaktivitet. Följden av detta är att flera av de forskande ST-läkarna rapporterar att forskningen får bedrivas på fritiden. SYLF uppmanar regionen att införa Forskar-ST.

Förslag på förbättringar

SYLF föreslår följande för att ytterligare förbättra ST-utbildningarna i Skåne:

- Inför schemalagd ostörd studietid för alla ST-läkare i Region Skåne
- Förbättra möjligheten för skriftliga utvärderingar i den kliniska vardagen
- Inför standardiserade protokoll för handledarsamtal
- Inför Forskar-ST i Region Skåne för att öka andelen forskningsaktiva ST-läkare

